

ДІАГНОСТИКА ВИТРАТ ВІД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Яворський С. В.,
аспірант,

*Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Актуальність теми. Перехід підприємств енергетичної галузі України на новий ринок електричної енергії, посилення конкуренції на ньому обумовлюють необхідність переходу на оптимальну систему управління витратами. Основними причинами, що змушують підприємства енергетичної галузі України постійно оптимізувати витрати та визначати шляхи економії ресурсів є: створення додаткових грошових резервів для інвестування у власний розвиток, необхідність зменшення собівартості продукції для зміцнення конкурентних позицій на ринку, а також збільшення обсягів її виробництва.

Постановка проблеми. Вирішенню проблем управління витратами підприємств значна увага приділяється відомими вітчизняними науковцями: Андрійчук В. Г., Бондаренко В. В., Гаватюк Л. С., Гордополов В., Іщенко Н. А., Коцеруба Н. В., Кошельок Г. В., Тютюнник Ю. М.

Відаючи належне сучасним науковим підходам до розвитку теорії та практики управління витратами слід зазначити, що вони не враховують особливості функціонування підприємств енергетичної галузі України в сучасних умовах господарювання.

Метою дослідження є діагностика витрат від господарської діяльності підприємств енергетичної галузі України.

Викладення основного матеріалу. Для пошуку резервів зменшення витрат від господарської діяльності проаналізуємо динаміку та структуру фінансових результатів 7 підприємств енергетичної галузі Східного, Придніпровського та Причорноморського економічного районів України за 2012-2017 рр, а саме: ПАТ «Харківобленерго», ПАТ «Сумиобленерго», ПАТ «Полтаваобленерго», ПАТ «Запоріжжяобленерго», ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго», ПАТ «Миколаївобленерго» та ПАТ «Одесаобленерго».

Так в 2017 році чистий дохід від реалізації продукції ПАТ «Харківобленерго» збільшився на 133,99% в порівнянні з 2012 роком. Однією з причин цього є збільшення оптової ринкової ціни на електроенергію з 620,32 до 1365,72 грн/МВт-год або на 120,2% відповідно.

Собівартість реалізованої продукції збільшилась на 135,97%. В середньому за аналізований період її питома вага у чистому доході від реалізації продукції становила 96,98%.

Особливої уваги заслуговує динаміка та структура собівартості реалізованої продукції ПАТ «Харківобленерго» за 2012-2017 рр. (рис. 1).

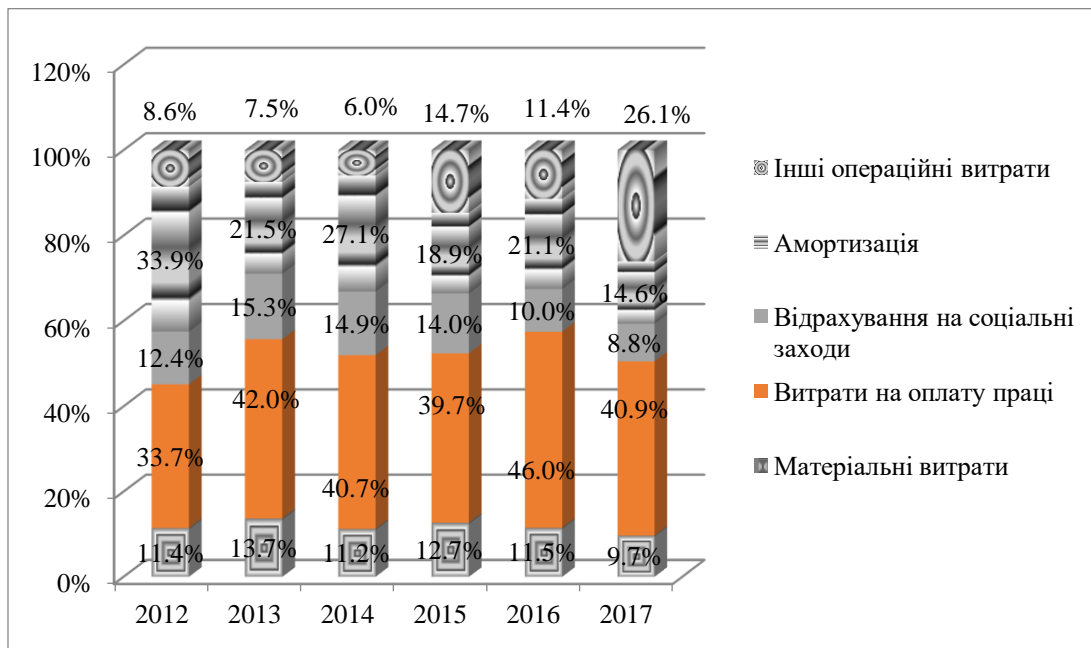

Рис. 1. Структура собівартості реалізованої продукції ПАТ «Харківобленерго» за 2012-2017 рр.

Джерело: складено за даними [2]

Фінансові доходи від інвестиційної та фінансової діяльності зменшилися на 3,37%. Їх питома вага у чистому доході від реалізації продукції становила 0,26%.

Позитивно характеризує господарську діяльність ПАТ «Харківобленерго» за 2012-2017 рр. зменшення витрат від фінансової та інвестиційної діяльності на 96,27%. Це пояснюється зменшенням фінансових витрат на 98,50% та інших витрат – на 72,57%.

В середньому за аналізований період питома вага витрат від фінансової та інвестиційної діяльності у чистому доході від реалізації продукції становила 1,31%.

За аналізований період чистий прибуток збільшився на 7,95%. Його питома вага у чистому доході від реалізації продукції становила по 0,32% відповідно. Варто відзначити, що у 2016 році ПАТ «Харківобленерго» зазнало збитків на 99571 тис грн.

Аналогічні тенденції спостерігались й на інших підприємствах

енергетичної галузі України, а саме: ПАТ «Сумиобленерго», ПАТ «Полтаваобленерго», ПАТ «Запоріжжяобленерго», ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго», ПАТ «Миколаївобленерго» та ПАТ «Одесаобленерго».

Висновки. Таким чином, на основі аналізу динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємств енергетичної галузі України за 2012-2017 рр. виділені такі характерні риси їх діяльності:

- за більшістю досліджуваних підприємств спостерігається така тенденція: при збільшенні чистого доходу від реалізації продукції чистий прибуток зменшується. Так в цілому за досліджуваними підприємствами чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 112,90%, а чистий прибуток зменшився на 36,30%. Хоча встановлення коефіцієнту кореляції дозволило виявити прямопропорційний зв'язок між цими показниками, який становить 79,18%. Це свідчить про потенційні резерви щодо оптимізації фінансових результатів діяльності підприємств енергетичної галузі України;

- в деякі періоди часу досліджувані підприємства зазнавали збитків;

- собівартість реалізованої продукції становить 97,84% від чистого доходу;

- найбільшу питому вагу в структурі операційних витрат займають інші операційні витрати (31,51%) та витрати на оплату праці (25,02%).

Відповідно до пп. 138.10.4 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [1] та Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» до інших операційних витрат (р. 2520 форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)») відносяться витрати, які не увійшли до складу матеріальних витрат, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизації. Зокрема, до них відносяться витрати на відрядження, на послуги зв'язку, плата за розрахунково-касове обслуговування тощо.

- інші операційні доходи становлять 1,61%, а фінансові – 0,08%.

Виходячи з вище викладеного, доцільним представляється виконання факторного аналізу чистого прибутку підприємств енергетичної галузі України.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України / Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Фінансова звітність ПАТ «Харківобленерго» за 2012-2017 рр. / ПАТ «Харківобленерго»: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://www.oblenergo.kharkov.ua/shareholders/finreport>.